

Маріуполь на євроінтеграційній мапі України: медіапогляд

Безчотнікова С.В.

Проблема євроінтеграції залишається ключовою для українського суспільства протягом усієї історії незалежної України. Європейські стандарти впливають на економічні перспективи, суспільні ідеали та розвиток освіти. В періоди активізації політичного життя, коли в центрі уваги громадськості опиняються проблеми визначення векторів зовнішньоекономічного курсу країни, актуалізуються окремі її аспекти та складові. Про це свідчать, навіть, дати Указів та Розпоряджень Президента України, Рішень Уряду та нормативно-правових актів центральних органів виконавчої влади з питань євроінтеграції, що припадають здебільше на періоди передвиборчих перегонів (1999, 2004, 2007-2009 роки).

На цьому тлі незмінним залишається укорінений в масовій свідомості на рівні архетипів утопічний горизонт чергового ідеологічного міфу про «європейський рай», змальованого як світ заможних громадян, в якому наявні демократичні свободи та високі життєві стандарти. Тому не дивно, що на столичній ФМ-станції можна почути часову відбивку у вербальному оформленні «В столиці Європи 14 годин», завітати в ресторан швидкого харчування «Єврохата», відсвяткувати Дні Європи, а в політичному словнику українських ЗМІ знайти лексеми «європеїзація» та «євроінтеграція» у функції епітетів¹.

Модус оцінки найбільш дискусійних питань, пов'язаних з євроінтеграційними процесами, наприклад, таких як «формат співпраці Україна-НАТО», «Євросоюз та інтереси національної економіки», «екологічна безпека України» сьогодні визначає приналежність до певних політичних сил, ідеологічні вподобання українських громадян та ідентичність регіонів держави.

На карті південного сходу України Маріуполь займає особливе місце. Місто має сприятливі соціально-історичні передумови для євроінтеграції. По-перше, на його території проживають представники різних європейських етносів, тому активно відбуваються процеси міжкультурної комунікації різних рівнів. В місті створено представництва європейських країн та інституцій діаспори – Генеральне Консульство Грецької республіки в Маріуполі, Почесне Консульство Республіки Кіпр, Федерацію грецьких товариств України, польський, німецький, ізраїльський культурні центри, які

¹ В. Мироненко Європеїзація та євроінтеграція: український вимір // Виступ керівника Центру українських досліджень Інституту Європи РАН на російсько-українсько-польській on-line конференції у Чернігові 24.03.2009р. Персональний сайт В. Мироненка с. 1
http://www.mironenko.org/index.php?option=com_content&task=view&id=125&Itemid=38

є осередками національно-культурного відродження. По-друге, географічно обумовленим є перетин по морю торгівельних шляхів із Європи в Азію. По-третє, в місті зосереджено значний індустріальний ресурс, який в докризовий період виробляв третину промислової продукції Донецької області. Найпотужніші гіганти металургійної та машинобудівної галузі «ММК «Азовсталь», «МК ім. Ілліча», ВАТ «Азовмаш» давно вже працюють на європейському та світовому ринках. В інфраструктурі міста інформаційний сегмент представлений понад 30 корпоративними та комерційними друкованими виданнями, трійку найбільш популярних складають загальноінформаційні – газети «Приазовский рабочий», «Мариупольское время», «Ильичёвец».

Моніторинг мариупольської преси за 2007-2009 роки дозволяє встановити, що євроінтеграційній проблематиці присвячено лише 5% публікацій, що свідчить скоріше про недостатній інтерес до неї в суспільстві. За 2009 рік, що є показовим в плані активізації політичного життя під час передвиборчих перегонів, євроінтеграція розглядається в контексті суспільно-політичних дискусій, питань промисловості, освіти, культури та спорту. 52% журналістських матеріалів мають позитивний модус оцінки, 45% - нейтральний, 3% - негативний. В типології текстів переважають інформаційні (68%) та аналітичні матеріали (27%) в жанрах замітки, репортажу, статті, інтерв'ю.

Більшість видань («Вечерний Мариуполь», «Надо», «Довкілля», «Мариупольская неделя», «Азовский машиностроитель», «Голос строителя», «Новый Азовсталец», «Публика», «Мариупольский портовик»), включаючи зазначену трійку найбільш рейтингових видань, друкують систематично або ситуативно рубрику новин з питань євроінтеграції. Націленість на інформування простежується і в інших матеріалах щодо країн Євросоюзу. Аналітичні огляди, критичні статті, читацькі коментарі дозволили б включити громадськість в обговорення проблеми і вивести її інший рівень осмислення та сприйняття. Винятками в цьому плані є інтерв'ю з генеральним директором МК ім. Ілліча В.С. Бойко («Ильичёвец», № 24, 28.02.09), аналітичні статті головного редактора газети «Приазовский рабочий» М. Токарського «Украина, Россия, ЕС: стратегический треугольник» («Приазовский рабочий», № 15, 06.02.09), журналіста цього ж видання Л. Кудріної. («Приазовский рабочий», № 85, 07.07.09).

Контент-аналіз дозволяє виявити не тільки частотність вживання, а й прив'язку позитивного модусу в оцінці євроінтеграційних процесів до певних тем, якими в пресі Маріуполя виступають металургія, освіта, спорт. Серед підтем актуалізовані: промисловість (співпраця, відповідність продукції євростандартам, міжнародна сертифікація, вихід на європейський ринок), культура (Дні Європи в Маріуполі або окремих країн Євросоюзу), спорт (Євро-2009, перемога Шахтаря в кубку УЕФА, досягнення мариупольських спортивних клубів та команд на європейській арені) Здебільше це інформаційні приводи, які створюють великі промислові підприємства та університети – Маріупольський державний гуманітарний та

Приазовський державний технічний по співпраці з країнами Євросоюзу – Грецією, Італією, Польщею, Данією, Германією, Британією, ЕС в цілому.

Географічно зумовленим є інформаційний обмін Приазов'я з країнами південного Причорномор'я. Серед країн Євросоюзу традиційні пріоритети в системі соціальної комунікації та стратегічне партнерство належить Греції, що багато в чому спричинено розташуванням на території Приазов'я найбільшої в Україні грецької діаспори. Федерація грецьких товариств України та міське товариство греків мають власні друковані видання «Эллины Украины» та «Хронос». Але останнім часом, як в галузі промисловості, так і освіти, набирає обертів італійський вектор.

Негативна оцінка євроінтеграції віддзеркалена в незначній по кількості групі аналітичних матеріалів і здебільше висвітлює проблему неготовності українського суспільства до входження в Європу як за своєю ментальністю (Ю. Франжева «Вандализм-украинская ценность?»// Мариупольское время. - №33 – 13.08.2009), так і не конкурентноздатністю промислової продукції на європейському ринку (О. Тарараєва «С такими окнами Окна в Европу не прорубим»// Приазовський рабочий. - № 145. – 21.10.2009р). Варто зауважити, що постановка проблемних питань в друкованих виданнях підсилюється критичними дискусіями навколо передчасності входження України в Євросоюз на обласних та державних телеканалах, що поступово витісняє утопічні ілюзії в іншу сферу соціальної комунікації – рекламну, де в іміджевих статтях слова «євроінтеграція», «європейський» продовжують своє існування в статусі епітетів, а майже в кожному номері друкованих видань рекламні оголошення запевняють в «європейській якості» товарів, «відповідності європейським стандартам», «європейському рівні послуг», тим самим обіцяючи наблизити споживачів до благ, гараздів та добробуту «європейського раю». Чи дочекаємось на нашому житті ???

Отже, приклад Маріуполя, міста-півмільйонника, є типовим для України. Маємо культурні, духовні, економічні зв'язки з багатьма країнами світу, потужні природні та промислові ресурси, інтенції змінити життя на краще. Що заважає? Мабуть, все ж таки відсутність спроможності створити гнучкі соціальні механізми розбудови соціальної системи та власної свідомості, обтяженої досвідом минулого. Здійснивши це побудуємо не «європейський», а власний «український рай», в який мріятимуть інтегруватись інші. На цьому тлі не євроінтеграція є засобом покращення життя в Україні, скоріше європейський досвід - це зразок ефективного соціального інструментарію, який слід вивчити, щоб ладно створити власний, адаптований до національних реалій.